

SOCIAL INTEGRATION MECHANISM. CASE STUDY: THE GYPSY COMMUNITY IN THE VILLAGE OF TINCA, BIHOR COUNTY

Gheorghe Dejeu
University of Oradea

Abstract: After the presentation of geographical and demographical contextual benchmarks, the study identifies different dimensions of social integration by the Gypsy community from the village Tinca, in Bihor county, and the dynamics of this phenomenon in the last 20 years. Items such as prosocial behavior acquired as a result of the conversion of a significant number of subjects to a neoprotestant religion are analyzed and the conformation to the rules imposed by the adherence to the religious group.

Presented in the study are the social institutions created under the supervision of the religious movement, which is a leverage that determines their integration into a local community (church, clinic, kindergarten, school), and the pro integration behavioral effects (personal hygiene, civilized dialogue, decrease crime, increase level of schooling, etc.). The methods used were observation, interview, focus group and the study of documents.

Keywords: Gypsy, Roma, social integration, neoprotestantism, Pentecostalism, missionary, NGOs.

Consideratii de ordin general cu privire la rromi(tigani).

Caracteristicile de tip etnic propriu-zis (limbă specifică, pe care nu toți o cunosc și utilizează, tradiții, port, muzică, conștiință a apartenenței) se combină cu efectele negative ale deficitului istoric de modernizare al majorității populației de rromi. O lungă istorie de marginalizare s-a sedimentat într-o întârziere a procesului de modernizare, cu blocaje importante de integrare cu succes într-o societate în rapidă schimbare, dominată de o competiție în creștere.

Deficitul de modernizare a fost compensat o lungă perioadă de timp de dezvoltarea unor strategii de supraviețuire la marginea societății care, pe lângă fixarea unei sărăcii adesea extreme, a blocat angajarea într-un proces de modernizare de succes.

Căsătoria :

Căsătoria tradițională la rromi se face prin consensul celor două familii, fără să fie necesară o oficializare externă. Numai prin căsătorie băiatul și fata intră în rândul membrilor neamului, devenind „*rrom*” (om de-al nostru, soț, rrom) și „*rromni*” (femeie de-a noastră, soție, rromni).

Căsătoria este o alianță pentru întreaga viață între cele două familii, relația de încuscrire fiind la fel de puternică precum aceea de sânge, membrii celor două familii având obligația să se sprijine reciproc în orice situație, să nu-și refuze nimic unii altora și să-și acorde încredere deplină.

Spre deosebire de alte caste, culte sau comunități, căsătoria rromilor se realizează neaparat între tineri de naționalitate romă. În cazul în care un barbat se căsătorește cu o fată de altă naționalitate, comunitatea o acceptă cu condiția ca ea să accepte modul de viață țigănesc. Însă femeilor nu le este permis să se căsătorească cu cineva de altă proveniență, deoarece femeia, în concepțiile rromilor este o garanție a supraviețuirii populației.

În cele mai multe cazuri, parinții sunt cei care aranjează căsătoria. Este dreptul părinților baiatului de a alege o mireasă potrivită pentru fiul lor, luând în considerare calitățile individuale ale fiecărei fete din comunitate. Aspectul fizic nu este deloc important în alegerea miresei; important este ca ea să fie sănătoasă, virilă, tânără, manierată, și să aibă un prestigiu înalt în cadrul societății. Ea va învăța de la mama baiatului ce trebuie făcut pentru a avea grijă de casă.

Există și cazuri în care, cele două familii care se vor încuscri se hotărăsc să se înrudească prin copiii lor încă dinainte de nașterea acestora. Acest legământ ritualic poartă numele de „*juruirea copiilor*” și este urmat de reuniuni succesive ale celor două familii, în special la aniversările fiului și fiicei, pentru ca cei promiși să se poată cunoaște, împrieteni și acomoda, cu

mult timp înainte de data căsătoriei. Copiii devin astfel mai întâi frați de suflet, dragostea maritală dezvoltându-se în mod firesc, pe parcursul anilor, ca un sentiment solid și profund, indus de relațiile strânse dintre părinți și fundamentat pe acomodarea reciprocă. Acest sentiment se află la temelia durabilității căsătoriei rromone, pentru că depășește limitele pasiunii deseori trecătoare ce ar fi stat la baza unei căsătorii moderne finalizate de multe ori prin divorț.

Virginitatea miresei are valoarea unui sacrament, datorită câtorva factori determinanți: se află la baza moralei rromane, a concepției de pur și impur; presupune un rit de inaugurare, de creație, ca și prima sarcină și nașterea; este o garanție că nu va apărea sânge străin în neam. Responsabilitatea vieții prenuptiale a fetei revine, cum este și firesc, integral familiei ei, în special mamei.

În cazul celor mai înstăriți, familia băiatului le oferă tinerilor locuința, iar familia miresei, mai exact mama și bunica fetei, pentru a împărtași responsabilitatea căsătoriei, trebuie să contribuie financiar și simbolic la căsătorie cu *zestrea* oferită miresei înaintea nunții și care constă în bijuterii de aur, obiecte de îmbrăcăminte (se recomandă să se ofere viitoarei neveste fuste pentru 10 ani), mobilă și obiecte de uz casnic necesare în gospodărie.

Există și alte forme de căsătorie în cultura tradițională rromani. Una dintre acestea este legată de posibilitatea alegerii mutuale a unei „bori”, fratele dintr-o familie însurându-se cu sora cumnatului său. Acest schimb ritualic reduce cheltuielile de nuntă la jumătate (nunțile se fac laolaltă) dar prezintă riscuri în cazul unui divorț unilateral, care ar putea duce și la divorțul celeilalte părți.

Căsătoria prin fugă este o formă deviantă, dar acceptată prin ritualuri reparatorii, din dorința culturii tradiționale de a include și repara orice deviere, în loc de a-i exclude pe aceia care au produs respectiva deviere, așadar o dorință de păstrare a echilibrului intracomunitar.

Problemele cu care se confruntă rromii:

Păstrând tradiția medievală, chiar și astăzi există în unele comunități rezolvarea internă a conflictelor în cadrul unui *rromano divano* sau, dacă este necesar, se convoacă *kris rromani* (judecata tigănească). Kris-ul este un tribunal în toată regula, alcătuit de reprezentanți din diferite

“viți” și este monopolizat de către bărbați. El constă dintr-un sfat al bătrânilor, plus unul sau mai multi judecători – cu toții bărbați.

Judecătorii pot fi chemați și de la distanțe mai mari, prestigiul lor fiind deosebit. În timpul șederii în comunitatea respectivă, judecătorii nu au voie să ia legătura cu vreuna dintre părțile aflate în litigiu, iar după pronunțarea verdictului, părțile putând solicita aducerea altor judecători. Femeile vorbesc foarte rar în cadrul kris-ului, dar pot să o facă dacă sunt implicate direct în conflict. Jurământul are valoare probatoare supremă, de pildă, dacă cineva jură strâmb rușinea este imensă, iar pedeapsa exemplară, mergând de la amenzi pâna la excluderea din comunitate. Procedura kris-ului poate fi dificilă și adesea tergiversată.¹

De asemenea „este nevoie și de o schimbare de mentalitate. Aici nu este vorba doar de diverse acte de caritate, binevenite totuși, mai ales dacă sunt efectuate serviciile sistematice și nu atât pomeni ce încurajează cerșetoria.”²

Cu toate că ”rata nupțialității în rândul populației rurale s-a redus de la 7,5 căsătorii la 1000 de locuitori cât se înregistra în anul 1990, la valoarea de 4,2 la 1000 de locuitori pentru anul 2010”³, acest indicator nu se aplică în comunitatea de țigani din Tinca unde rata nupțialității este relative constantă în perioada sus menționată și depășește valoarea medie situându-se la 8,2 la 1000 de locuitori.

Conform studiului realizat de Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii (ICCV), proporția analfabetilor în rândul rromilor este foarte ridicată: mai mult de o treime dintre rromi (38,6%) sunt analfabeți funcțional. 19% dintre bărbații maturi și 27% dintre femei nu au urmat decât o clasă. 18% dintre copiii rromi cu vârsta cuprinsă între 7 și 16 ani nu au fost niciodată la școală.⁴

"Populația de etnie rromă a refuzat categoric această formă de organizare a educației. Problema este că populația rromă locuiește, de regulă, în cartiere mărginașe și/sau rău famate, iar școlile amplasate în aceste zone, în care învață și copiii rromi, au condiții de învățare inferioare".

¹ Petre Petcut absolvent rrom al Facultatii de Istorie a Universitatii Bucuresti, promotia 2002)
Istoria Rromilor p.26-27

² Ioan Mărginean, Studii Sociologice 2004-2014, Ed Prouniversitaria 2015, pg 128

³ Iulian Stănescu, Cătălin Zamfir Coordonatori – România la răscruce, Ed Prouniversitaria 2015, pg 200

⁴ Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii

În școlile în care sunt preponderenți elevii rromi, rata repetenției atinge valoarea de 11,3%, fiind aproape de trei ori mai ridicată decât în cazul întregului sistem de învățământ. "Din cauza nivelului calitativ scăzut al școlii, aproape 20% dintre elevii rromi ajunși în clasa a IV-a sunt analfabeți funcțional", arată ICCV.

Total populație activă 122578, ocupată 87652, șomeri 34921, în căutarea unui loc de muncă 12 427, în căutarea primului 27 427. Țigani au avut statutul de paria (pătura cea mai de jos a societății) atât în India, de unde provin, cât și în țările prin care au trecut. Unele popoare i-au alungat (persanii, turcii, bizantinii). Altele - cum este cel roman - i-au asuprit. Pretutindeni au fost desconsiderați și tratați ca o rasă inferioară. În țări cu civilizație țigani nu mai constituie de mult o problemă de discriminare, de neintegrare. Problemele se manifestă în societățile proaspăt democratizate, unde spiritul tolerant nu este încă împământenit și unde există prea multe frustrări și nemulțumiri, pentru a mai putea accede la un nivel superior de înțelegere a „aproapelui”.

Criza romanilor din Italia a readus în atenție o problemă veche de sute ani: integrarea precară în societatea de tip european a unei bune părți din etnia rroma.

Rromii pot și trebuie să-și reafirme drepturile lor, egale cu ale celorlalte etnii, dorința de integrare în societatea căreia îi aparțin etc.

Comunitatea de țigani din Tinca:

Cu referire la comunitatea de romi din Tinca date sunt diverse și disproporționat diferite. Referindu-se la populația de romi din Bihor Olah Serban și Baltatescu Sergiu (Nevoi și servicii sociale în comunitățile de romi. Studiu calitativ în municipiul Oradea și județul Bihor. Revista de asistență socială nr.3-4 /2008) fac următoarea mențiune “ În județul Bihor, municipiul Oradea fiind reședința de județ, din punctual de vedere a ponderii romilor în totalul populației este pe locul 3 în România (cu aproximativ 4 %) după județul Mureș cu 6% și Sibiu 4,5%. În județul Bihor trăiesc aproximativ 30.200 de romi. În Oradea aproximativ 6000 la o populație de aproximativ 210.000 locuitori. Cele mai mari concentrări de romi din județul Bihor sunt în localitățile Sacuieni (3.700), Tinca (2.500), Diodig (1.500), Batar (1.500), Sanmartin (1.070), Alesd (1.000) , Suplacu de Barcău (900), Ineu (850)”.

Aceiasi autori constata ca numarul romilor din Romania,conform recensamantului din 2002 este de 530.000 iar conform altor surse care nu sunt citate numarul acestora ar varia intre 1,5 si 2,5 milioane.Conform acelorasi autori “ Romania are cea mai mare populatie de romi din Europa,cifrele mergand de la 1 la 2 milioane.Mari populatii de romi(intre 400.000 si 1 milion) traiesc in Ungaria,Bulgaria,Slovacia,Turcia si Serbia. Cea mai mare populatie de romi din Europa Occidentala se gaseste in Spania (630.000),Franta (310.000) , Germania (70.000),Italia (130.000). “

În total intre 7 si 9 milioane de romi traiesc in Europa,o populatie egala cu cea a Suediei sau a Austriei.Populatia roma prezinta caracteristici special in functie de zona europeana unde sunt stabiliti.Prin traditie este o populatie saraca cu un status social scazut cu o mare expunere la discriminare si excluziune sociala.

Profesor Radu Turla in lucrarea “ Comuna Tinca scoala si oamenii sai “ publicata la editura Aureo Oradea 2012 (ISBN -978-606-8382-48-7),pag 18,referindu-se la populatie consemneaza urmatoarele:”Comuna Tinca are o populatie de 7.480 locuitori din care 4.970 sunt romani,1350 maghiari si 1160 romi.Localitatea de resedinta are 4340 locuitori din care 2593 romani,886 maghiari si 756 de etnie roma.Satul Gurbediu are 1228 de locuitori din care 1013 romani,42 maghiari si 173 romi.Satul Girisul Negru are 798 locuitori din care 711 romani,3 maghiari si 84 romi.In Rapa locuiesc 640 de oameni din care 590 sunt romani ,4 maghiari si 46 de romi.Satul Belfir are o populatie de 568 locuitori, din care 63 sunt romani , 406 maghiari si 99 romi”

In documentarea proprie la Primaria din Tinca si in comunitatea de romi am constatat urmatoarea situatie:in Tinca traiesc 7.490 locuitori cu urmatoarea structura etnica:66,44% romani,18% maghiari si 15,5% romi.Dupa cum se vede datele sunt semnificativ diferite fata de cele consemnate de Olah si Baltatescu in 2008.Consider corecte datele proprii avand in vedere modalitatea prin care s-a ajuns la aceste date,adica documentarea directa pe teren.

Un procent de 15,5% romi din populatia totala este semnificativ mai mare decat media nationala si de cat media pe judet,ceea ce indica importanta acestei comunitati pentru viata sociala din localitate.Acest procent este un argument in favoarea afirmarii identitatii etnice de

grup pentru comunitatea de romi din Tinca. Identitatea etnica se generează și se manifestă în funcție de caracteristici locale; raporturile cu majoritatea, diferențele de status economic, diferențe în ce privește nivelul de educație, religia practică și alte elemente locale.

Integrare socială prin instituții comunitare:

O importanță deosebită în integrarea socială a comunității de romi din Tinca o au instituțiile nou aparute în comunitate care au un mare impact social și care au schimbat fundamental atât comportamentul social al indivizilor cât și ceea ce este foarte important aspirațiile oamenilor. Deci o prezentare concisă a instituțiilor aparute recent în peisajul social al comunității de romi este necesară pentru înțelegerea vieții sociale a comunității.

Prima instituție proprie comunității de romi a apărut imediat după revoluția din Decembrie 1989 și a fost o Biserică Baptistă fondată de un misionar American de origine română din zonă. Acesta a pus bazele unor organizații prin care a distribuit ajutoare americane colectate în SUA membrilor comunității de romi. Concomitent a susținut o intensă activitate de educație religioasă în comunitatea de romi astfel ca un număr semnificativ de romi s-au convertit la culte neoprotestante (baptiști și penticostali).

În prezent între 80 și 85% dintre cei 1.200 de romi din comunitate sunt practicanți ai acestor culte în două biserici baptiste și una penticostală. Consecințele asumării și practicării acestor religii de către o populație care înainte nu se manifesta din punct de vedere religios au fost de natură a le schimba substanțial comportamentul social. Acest fapt a determinat o re-proiectare a raporturilor dintre indivizi precum și a relațiilor dintre minoritari și majoritari. În prezent conform constatărilor politistilor în localitate, fenomenul infracțional în comunitatea de romi este comparabil cu cel constatat la majoritari, ceea ce era de neimaginat în urmă cu 20 de ani.

Contribuția asumării religiei la integrarea socială a minorității țigănești poate fi considerat cel mai important element în această privință.

Implicarea socială a bisericilor s-a realizat prin grădinița care a început să funcționeze pe lângă una din biserici și a cărei funcționare este susținută financiar prin biserică (de asemenea pe

langa Biserica Penticostala a fost organizata si a inceput sa functioneze asociatia PRO-ROMA care a deschis si sub auspiciile careia functioneaza Scoala Primara Pro-Roma finantata printr-o organizatie olandeza.In scoala Pro-Roma sunt inscrisi 110 copii in ciclul primar iar 60 de copii sunt inscrisi la gradinita.Aceste institutii functioneaza in cladiri nou construite corespunzatoare cu toate punctele de vedere iar cadrele didactice sunt platite de la bugetul din stat).

In sfarsit,pe langa cea de-a treia biserica neoprostenta care este autonoma fiind fondata si administrate chiar de catre membrii comunitatii de romi si care frecventata de cel mai mare numar de credinciosi,s-a deschis o cantina sociala unde se pregateste zilnic mancare pentru 40 de copii dintre cei mai afectati de saracie din cadrul comunitatii.

Institutiiile mentionate mai sus sunt pe nivelul al doilea ca importanta in ceea ce priveste integrarea socială de grup minoritar pentru romii din Tinca.

Centrul medical comunitar este o institutie de foarte mare importanta sociala care a aparut recent si este rezultatul implicarii si eforturilor organizatiei Romanian Relief care ii asigura si functionarea si plata salariilor specialistilor care isi desfasoara activitatea in clinica.Este vorba despre medic de familie,medic ginecolog,psiholog-consilier si personalul aferent.Serviciile medicale si de consiliere psihologica sunt asigurate in mod gratuit si la cele mai innalte standarde de calitate.Importanta acestei institutii prin serviciile pe care le ofera in comunitate se datoreaza serviciilor pe care le ofera in comunitate si care conduc inspre cresterea standardului de sanatate si civic si nu in ultimul rand in ceea ce priveste asigurarea unui nivel acceptabil de educatie pentru sanatate.Toate acestea se rasfrang asupra standardului de viata imbunatatind calitatea vietii memebriilor comunitatii.

Preocuparile privind educatia copiilor se reflecta in cresterea constanta a nivelului educational,prevenirea analfabetismului la tanara generatie cu toate problemele care apar si se manifesta mai ales prin abandon temporar la copiii care isi insotesc parintii cand acestia migreaza in Europa Occidentala in cautare de lucru.Astfel in Liceul Nicolaie Jiga din Tinca sunt inscrisi 277 copii romi,dintre care 123 in ciclul primar,146 in cel gimnazial si doar 8 in ciclul liceal.

Principala motivatie pentru alfabetizare pentru membrii comunitatii rome este dorinta acestora de a obtine permisul de conducere auto. Aceasta este explicatia faptului ca majoritatea abandoneaza procesul educational dupa parcurgerea ciclului gimnazial. Pentru ai motiva sa continue scoala ar fi folositor sa se organizeze cursuri de calificare intr-o meserie in sa din cauza lipsei locurilor de munca care sa reclame personal calificat in localitate acest lucru nu se intampla.

In concluzie, scoala constituie un alt element important pentru dezvoltarea comunitara si asigurarea condițiilor în vederea integrării sociale a grupului minoritar.

In galeria institutiilor prezentate s-a adaugat in toamna anului 2013 “ Centrul multifunctional “ – o institutie care functioneaza intr-o cladire cocheta in care vor putea fi organizate activitati comunitare , cursuri , conferinte , activitati de club, intalniri ale femeilor etc. Institutia a luat fiinta la initiativa ambasadorului Frantei la Bucuresti care a vizitat comunitatea in vara anului 2013 in urma problemelor aparute ca o consecinta a valurilor massive de migratie a unui mare numar de romi din Tinca in regiunea Lion din Franta. Consiliul local a atribuit cu titlul gratuit terenul iar partea franceza a contribuit cu resursele financiare necesare constructiei.

Toate institutiile comunitare prezentate anterior au luat fiinta in ultimii 20 de ani si sunt menite sa deserveasca o comunitate de 1.200 de persoane.

Evident ca toate aceste eforturi ar fi avut rezultate slabe daca saracia , principal problema cu care se confrunta minoritatea nu ar fi fost rezolvata. Conditiiile locale nu sunt in masura sa satisfaca nevoia de resurse a comunitatii, cu atat mai mult cu cat unitatile economice lipsesc singura activitate din care se castiga este agricultura. In aceste conditii este de inteles ca o mare parte din comunitate, cei de varsta activa economica au fost pusi in situatia de a specula oportunitari de a castiga bani (ex. Plecarea in Franta pt a gasi de lucru.).

Concluzii:

Integrarea sociala a minoritatilor entice se face in mod efectiv si eficient prin indivizi si nu ca grup minoritar. Dificultatii de integrare sunt date atat de diferentele culturale cat si de

diferente privind standardele economice, nivelul de educatie, o anumita inertie sociala effect a unor mentalitati care persista, etc.

Cele mai eficiente mecanisme de integrare sunt casatoriile mixte. Din pacate in comunitatea tiganasca din Tinca nu am identificat nici o astfel de situatie.

Faptul ca au o scoala in care invata doar copiii din comunitate, desi e un lucru pozitiv, nu e un factor care sa faciliteze integrarea in comunitatea majoritarilor.

In aceeasi situatie sunt si celelalte Institutii sociale(Biserica, Centrul Multifunctional, Gradinita, Clinica Medicala cu Centrul de consiliere, Cantina sociala).

Cresterea standardului economic determinata de aportul de resurse prin activitatile celor care au migrat temporar in Franta este un fapt, inasa, acesta nu a contribuit la integrarea grupului in comunitatea majoritarilor, ci mai degraba este un factor care creste coeziunea grupului, constituindu-se in mod paradoxal, intr-o frana in calea integrarii.

Tot ce s-a facut in comunitate a contribuit la integrarea in propria comunitate a indivizilor cu problem in acest sens, aspect pozitiv care a determinat dezvoltare comunitara si un castig imens si indiscutabil pentru comunitatea de tigani.

In fine, integrarea sociala a comunitatilor tiganesti, este un obiectiv doar al majoritarilor, nefiind impartasit de cei mai multi minoritari, a caror prioritate este prezervarea identitatii etnice si a culturii si traditiilor specifice.

BIBLIOGRAPHY:

1. Achim Miha, Antropologie culturală, Ed. Dacia 2002
2. Angus Fraser, Țigani, Ed. Humanitas 2008
3. Dominique Pelassy, Cum să comparăm națiunile, Ed. Alternative 1993
4. Dominique Colas, Genealogia fanatismului și a societății civile, Ed. Nemira 1998
5. Jose Echkenazi, Ghidul uniunii europene, Ed. Niculescu 2008
6. Richard D. Lewis, Să cunoaștem mai bine popoarele lumii, Ed. Niculescu 2005
7. Walter Kolarz, Mituri și realități în Europa de est, Ed. Polirom 2003

8. Ghid al multiculturalității, Ed. Solstițiu 2000
9. Revista de asistență socială nr 3-4, 2008
10. Nicolae Gheorghe, *Ce înseamnă să fii țigan?*, Romania versus Romania, Editura Clavis 1996,
11. Petre Petcut *Istoria Rromilor* Programul Unicef România 2002
12. Emanuelle Pons, *Tigani din România: o minoritate în tranziție*, Editura Compania, București:1999
13. Iulian Stănescu, Cătălin Zamfir Coordonatori, *România la răscruce*, Ed Prouniversitaria 2015
14. Ioan Mărginean, *Studii sociologice 2004-2014*, Ed Prouniversitaria 2015